

Omastehooldus ja arendusideed

27. jaanuar 2016, Tallinn

Ivar Paimre

juhatuse liige

MTÜ Eesti Omastehooldus

Ühingust (1)

- ♥ MTÜ Eesti Omastehooldus – 24.02.2011
- ♥ Kodus pereliikmeid ja lähedasi hooldavate inimeste olukorra parandamine, omastehooldajate ja nende pereliikmete, piirkondlike tugi- ja kogemusrühmade ja kõikide hooldajatööd väärtustavate inimeste toetamine ja arendamine
- ♥ Kogemuskoda – kogemusrühmad üle Eesti
- ♥ 140 registreeritud liiget

Ühingust (2)

- ♥ Projektitööd on suunatud omastehooldajate koolitamisele, nende eneseteadlikkuse tõstmisele ja enesemääramise edendamisele ja ühiskondliku teadlikkuse kasvatamisele, arvestades erinevate huvigruppide vajadusi
- ♥ Eesti omastehoolduse foorum 2011, 2013
- ♥ Eesti omastehoolduse arengukava 2013-2020 (2012)
- ♥ Hoolduskoormuse vähendamise rakkerühm - Riigikantselei
- ♥ Koostööpartner – Eesti Sotsiaalministeerium
 - ♥ Eesti sotsiaalse turvalisuse, kaasatuse, tööhõive ning võrdsete võimaluste arengukava 2016-2023
 - ♥ Sotsiaalse kaitse lepe 18.11.2014 -
- ♥ Euroopa omastehooldajate ühendus Eurocarers – täisliige ja juhatuse liige, 2013 -

Põhimõtted

- ♥ Eesti **hoolekande korraldamise** põhimõtteks on nii isiku vastutus enda ja oma perekonnaliikmete eest kui ka abi andmise kohustus, kui isiku ja perekonna võimalused toimetulekuks ei ole piisavad.
- ♥ **Omastehooldust** käsitletakse Eestis täna lähedast hooldavate pereliikmete seadusjärgse kohustusena, hea tahte avalduse või vabatahtliku tööna, kuid see pole õige ja ei vasta kaasaja nõuetele.

Mõisted

- ♥ **Omastehooldus** – pikaajalise haige, puudega inimese, sh lapse ja eaka lähedase kodus abistamine, järelevalve ja hooldus lühiajaliselt, ajutiselt või ööpäevaringselt.
- ♥ **Omastehooldaja** – igas vanuses inimene, kes hooldab (enamasti tasustamata) väljaspool professionaalset või formaalset hoolekandesüsteemi oma pereliiget või lähedast, kes haigusest, puudest või muust erivajadusest tingitult vajab kõrvalabi oma igapäevaelu toimingutes.

Statistika

PIU 2009

- ♥ Hooldajate üldkogumi suuruseks on hinnanguliselt 72 142 inimest. Vaid viiendik (21%) hooldajatest on määratud oma puudega pereliikme ametlikuks hooldajaks.

ETU 2010

- ♥ „Töö ja pereelu kokkusobitamine“ Eestis on 46 400 15–64-aastaselt inimesel hoolduskohustus – 29 450 naised ja 16 950 mehed. Hoolduskoormusega inimeste seas mitteaktiivseid või osajaga töötavaid inimesi kokku 20 200 (6 800 meest ja 10 400 naist).

STAR 2013

- ♥ 12 387 hooldajat, kellele kohalik omavalitsus maksis puudega inimese hooldamise eest toetust

Maakond	Hooldus- koormusega isikud	Lepingulised/õigus- akti alusel	PKS järgne kohustus
Harjumaa	4656	4091	596
Hiiumaa	176	170	6
Ida-Virumaa	2546	723	1823
Jõgevamaa	755	640	115
Järvamaa	264	163	101
Läänemaa	172	118	54
Lääne-Virumaa	2356	416	1940
Põlvamaa	826	729	221
Pärnumaa	446	406	40
Raplamaa	623	290	333
Saaremaa	260	113	147
Tartumaa	3121	2896	22
Valgamaa	850	304	195
Viljandimaa	726	492	314
Võrumaa	1192	548	644
KOKKU	18 969	12 099	6551 (437)

Statistika

Hoolduskoormusega inimeste majanduslik toimetulek PIU 2009

- ♥ Hooldaja keskmine netosissetulek ca 292 eurot kuus (STAT Eesti keskmine kuunetopalk 637 eurot).
- ♥ 2014. a keskmine hooldajatoetuse summa väljamaksete järgi laste hooldamise eest ligi 48 eurot, täiskasvanutel 25 eurot. Miinimumtase mõlema sihtrühma puhul oli ühesugune (15 eurot).
- ♥ Nende hooldajate eest, kes ei tööta ega saa riiklikku pensioni, makstakse lisaks hooldajatoetusele ka sotsiaalmaksu sotsiaalmaksu seaduse alusel kehtestatud kuumääralt. Toetuse määramise reeglid on aga kohalike omavalitsuste lõikes erinevad – osades omavalitsustes määratakse hooldajaks ainult mittetöötamise korral, osades ainult puudega lapse hooldamise korral, osades siis, kui hooldataval ei ole ülalpidamiskohustust omavaid pereliikmeid, osades omavalitsustes ei kohaldata hooldajatoetust üldse.
- ♥ Hooldajatest 11% puudus üldse sissetulek.

Omastehoolduse eesmärk

- ♥ Kindlustada lähedasele vajalikud hoolekandeteenused harjumuspärasel keskkonnas ja elamine oma kodus.
- ♥ Ühiskonnale märkimisväärne majanduslik panus pere poolt, kes oma lähedasega ise toime tuleb.

Probleemid

- ♥ Omastehooldus on surve all järgnevatel põhjustel:
 - ♥ Madal sündivus,
 - ♥ Väiksemad pered
 - ♥ Suurenev mobiilsus
 - ♥ Naiste suurenev aktiivsus tööhõives
 - ♥ Pikenev tööiga.

- ♥ Murekohad:
 - ♥ Hooldustöötajate puudus,
 - ♥ Omastehooldajate vähene toetus,
 - ♥ Omastehooldajate tõrjutuse oht.

Vajadused/eelistused

Omastehooldajad kui koostööpartnerid

♥ Tugisüsteemi olemasolu:

♥ Informatsioon ja nõustamine, haridus ja/või koolitused

♥ Toetus (psühhosotsiaalne, praktiline)

♥ „Olla hea hooldaja!“

♥ Rahaline toetus ja teenused, mis aitavad hoolduskoormust jagada ja vähendada

Arenguväljakutse

Põhiline arenguväljakutse

- ♥ Omastehooldaja ja hooldatava toimetuleku ja elukvaliteedi parandamine.
- ♥ Teenuste arendamine koostöös riigi, kohalike omavalitsuste, omastehooldajate ja vabatahtlike ühendustega. Vabaühenduste roll ja abi on eriti oluline neile, kes tegelevad lähedase hooldusega mitteametlikult.
- ♥ Omastehooldaja ja hooldatava tegevusvõime, jõuvarude ja teenustevajaduse õigeaegne hindamine ja jälgimine, et teenuste kasutamine on eesmärgipärane, mõttekas ja vajadusest lähtuv.

Arenduste eesmärk

Loodavad ja arendatavad teenused

- ♥ Lähedasi hooldavate pereliikmete juhendamine ja toetamine
- ♥ Eesmärk on võimaldada omastehooldajal soovi korral asuda tööle või jätkata töötamist hoolduskohustusega paralleelselt
- ♥ Omastehooldajatele võimalus olla aktiivne, majanduslikult toimetulev, hea tervisega ja rahulolev.

Tööhõive staatus

Omastehooldaja kui heitunu

- ♥ **Majanduslikult passiivne ehk mitteaktiivne rahvastik** – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.
- ♥ **Heitunud isik** – mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral ka kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Omastehooldajate andmebaas

Kaardistusandmed:

- ♥ Demograafilised andmed
- ♥ Hooldussuhe
- ♥ Hoolduskoormus sh. hoolduskeskkond
- ♥ Tööhõive staatus
- ♥ Kasutatud teenused, rakendatud toetused
- ♥ Täiendavad vajadused

Arendusideed

- ♥ **Maakondlik omastehoolduse koordinaator** – andmebaasi juurdepääsuõiguslik isik, andmete kogumise korraldaja, omastehoolduse maakondlik arendaja.
- ♥ Tegevuse eesmärk on arendada ja algatada tervist ja toimetulekut toetavaid tegevusi omastehooldajale, informeerida, vajadusel nõustada ja juhendada.
- ♥ Omastehoolduse koordinaator seisab lähedase hooldusega seotud inimeste õiguste eest, teeb koostööd kohaliku omavalitsuse sotsiaalosakonnaga, erinevate tööandjate esindajatega, hoolekandeteenuseid pakkuvate asutuste ja ühendustega ning teiste koordinaatorite ja kogemusrühma juhtidega, korraldab ühiseid koolitus- ja jõustamisüritusi ning suunab kogemusrühmade tegevust. Omastehoolduse koordinaator on piirkondlik asjatundja tegelemaks omastehooldajate olukorraga laiemalt, ta keskendub intensiivselt ja pikema aja vältel omastehooldaja probleemistikule, see annab omakorda kohaliku omavalitsuse töötajale rohkem aega oma teiste kohustuste täitmiseks.

Arendusideed

Omastehooldaja kogemusnõustamine

- ♥ Nõustaja ja abivajaja vaheline toetav suhtlusprotsess, milles keskendutakse abivajaja probleemile. Nõustamisel kasutatakse nii oma isiklikul kogemusel põhinevaid teadmisi ja oskusi kui ka professionaalseid teadmisi. Omastehoolduse kogemusnõustaja on asjatundja-nõustaja, kes tegeleb omastehooldajate olukorra parendamisega. Ta keskendub intensiivselt ja pikema aja vältel omastehooldajate probleemistikule, arendab ja käivitab omastehooldajate tervist ja toimetulekut toetavaid tegevusi, jagab teavet, vajaduse korral juhendab ja korraldab omastehooldajate koolitusi.

Arendusideed

Maakondlik või piirkondlik kogemusrühm

- ♥ Kogemusrühm on omastehooldajate vabatahtlik, demokraatlik ja võrdsetel alustel koondunud inimeste rühm
- ♥ Kogemusrühma eesmärgiks on tagada ja arendada oma liikmete heaolu, toetada igapäevaeluga toimetulekut ja kaitsta hooldajate õigusi

Arendusideed

Maakondlik või piirkondlik kogemusrühm

Informatsioon:

- ♥ Pakutavad teenused (KOV, riik, ühendused, eraettevõtted)
- ♥ Toetused ja taotlemine (sageli liiga kõrged ootused)
- ♥ Hooldajarolli kujunemine ja idenditeet; hooldaja õigused ja kohustused
- ♥ Eriteadmised, oskused, nipid, uued lahendused (oma oskuste ja pädevuse praktiline kasutamine nõuannete jagamine)
- ♥ Hetkeolukorra kergendamine, koormusest tulenevate pingete maandamine (hoolduskoormuse ja kohustuste adekvaatne hindamine)

Täna kuulamast!

MTÜ Eesti Omastehooldus

Kontaktisik: Helle Lepik

Telefon: +372 52 68 822

E-mail: info@omastehooldus.eu

Kontaktisik: Ivar Paimre

Telefon: +372 53 671 418

E-mail: ivar.paimre@gmail.com

